

Osaamisen tunnustamisen periaatteet Centria-ammattikorkeakoulussa

Päivitetty 28.5.2024

Lisätty 10.6.2024 avoimen amk:n hyväksiluku

1. Johdanto

Aiemmin hankitun osaamisen hyväksilukeminen perustuu siihen, että opiskelija osoittaa hänellä olevan osaamista, joka vastaa suoritettavassa tutkinnossa edellytettävää osaamista. Hyväksiluku tehdään joko korvaamalla tai sisällyttämällä. Aiempi osaaminen voi olla opintosuorituksia tai muuta osaamista. Aiempi osaaminen voidaan hyväksilukea kokonaan tai osittain. Opiskelijan tulee itse harkita hyväksiluvun tarkoituksenmukaisuutta ja hakea hyväksilukua. Hänen tulee myös yksilöidysti osoittaa, mitä Centrian tutkinnossa olevan opintojakson osaamistavoitteita aiempi osaaminen vastaa.

Tässä ohjeessa kuvataan Centria-ammattikorkeakoulun periaatteet ja toimintatavat aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisessa (AHOT). AHOTista voidaan käyttää myös nimitystä hyväksiluku, jota tässä ohjeessa käytetään. Ohje kertoo opiskelijalle **hyväksiluvun periaatteet** (luku 2), miten **hyväksiluvun käynnistäminen ja sen eteneminen** tapahtuu (luku 3) ja **osittainen osaamisen hyväksilukemisen** (luku 4). **Muita hyväksilukuun liittyviä linjauksia** (kpl 5)

Ohjetta sovelletaan ammattikorkeakoulututkintoa (AMK) ja ylempää ammattikorkeakoulututkintoa (YAMK) suorittavien läsnä olevien opiskelijoiden opintoihin. Osaamisen tunnustamista ei tehdä opiskelijalle, joka on ilmoittautunut poissa olevaksi. Tunnustamista ei myöskään tehdä avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijalle [poikkeuksena sellaiset kelpoisuuskokonaisuudet, joissa opintojen suorittamien avoimessa ammattikorkeakoulussa antaa lakisääteisen tai muuten työelämässä tunnustetun kelpoisuuden/pätevyyden](#).

2. Hyväksiluvun periaatteet

Millaisella osaamisella hyväksilukua voi hakea?

- Aiemmillä korkeakoulutasoisilla opinnoilla (kriteerit alla)
- Muulla tavoin hankitulla korkeakoulutasoisella osaamisella (hankittu esim. työkokemuksen tai muun perehtyneisyyden kautta).

Millaisilla aiemmillä opinnoilla voidaan ja ei voida hyväksilukea Centrian opintoja?

- Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen edellytyksenä on ensisijaisesti se, että opinnot ovat korkeakoulutasoisia (EQF/NQF 6 tai EQF/NQF7). Esimerkiksi toisen asteen opintoja (amatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot, lukio-opinnot) ei voida suoraan hyväksilukea. Ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa vastaavasti ei voida hyväksyä alemman korkeakoulutason opintoja.
- Aikaisempi suoritus voi olla Suomessa tai ulkomailla sijaitsevassa korkeakoulussa suoritettu.

- Opiskelijan osaamista ei hyväksilueta jo suoritettuun (arvioituun) tai jo hyväksiluettuun opintojaksoon (ts. opintorekisterissä ei saa olla suoritusmerkintää kyseisestä opintojaksosta).
- Opiskelijan osaamista ei voida myöskään hyväksilukea, jos opiskelijan aiempi suoritus ei vastaa suoritettavan tutkinnon opetussuunnitelman osaamistavoitteita.

Mitä Centrian opintoja voidaan hyväksilukea?

- Opiskelija voi aiemmalla osaamisella hakea hyväksilukua **ammattikorkeakoulututkinnon**
 - perus- ja ammattiopintoihin kuuluvia opintojaksoja,
 - vapaasti valittaviin opintoihin kuuluvia opintojaksoja,
 - harjoittelua (tässä alakohtaisia eroja, tarkemmat tiedot antaa koulutusala)
 - opinnäytetyön ja kypsyysnäytteen poikkeustapauksissa*
- sekä **ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon**
 - syventäviin ammattiopintoihin kuuluvia opintojaksoja.
 - vapaasti valittaviin opintoihin kuuluvia opintojaksoja.
 - opinnäytetyön ja kypsyysnäytteen poikkeustapauksissa*

*Opinnäytetyö voidaan tunnustaa esimerkiksi, jos opiskelija on tehnyt samassa koulutusohjelmassa toisessa ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön tai terveydenhoitajaopiskelija tehnyt opinnäytetyön sairaanhoitajakoulutuksessa. Kypsyysnäyte voidaan tunnustaa opinnäytetyön tunnustamisen yhteydessä.

Miten ja milloin hyväksilukua voi hakea?

- Hyväksilukua haetaan Pepissä sijaitsevalla e-ahot lomakkeella (poikkeuksena harjoittelun ahointi, jonka koulutusala ohjeistaa)
- Opiskelija voi hakea hyväksilukua missä tahansa opintojen vaiheessa
- Hyväksilukua voi hakea kerran tai useamman kertaa.

Aikaisempien opintojen voimassaoloaika

- Aiemman suorituksen ajankohdalla (suoritusvuodella) ei ole merkitystä. Opinnoilla ei ole automaattista tai aikamääreeseen perustuvaa vanhenemisaikaa.
- Ratkaisevaa on se, vastaako opiskelijan osaaminen hänen suorittaman tutkinnon opetussuunnitelman osaamistavoitteisiin.

Korvaaminen

- **On hyväksiluvun ensisijainen muoto**, jolloin opiskelijan HOPS noudattaa Centrian opetussuunnitelman rakennetta ja sisältöä.
- Korvattavat opinnot kirjataan opintorekisteriin opiskelijan nykyisen **opetussuunnitelman mukaisilla nimillä ja laajuuksilla**.
- Korvaavuuksilla **ei ole tarkkaan asettua opintopisteylärajaa**.
- Opiskelijan yksittäinen suoritettu opintojakso voi korvata useamman opintojakson suoritetavasta tutkinnosta, ja vastaavasti useamman suoritetun opintojakson osaaminen voi kohdentua yhden opintojakson korvaamiseen.
- Korvaavuuden laajuutta ei ratkaise pelkkä opintopisteiden määrä, vaan osaamisen vastavuus. Jos opiskelijan aiempi suoritus on esimerkiksi 5 op, opintojakso voidaan osaamisperusteisesti hyväksilukea laajempaan opintojaksoon, esimerkiksi 6 op.

Sisällyttäminen

- **Sisällyttämisessä** aiempi suoritus liitetään sellaisenaan opiskelijan tutkintoon, aiemman suorituksen nimi, laajuus ja arvosana säilyttään.
- Opiskelijalla on oikeus sisällyttää tutkintoonsa vähintään opetussuunnitelman mukainen määrä vapaasti valittavia korkeakouluopintoja
- Sisällytys on mahdollinen, jos osaaminen vastaa opetussuunnitelman osaamistavoitteita, mutta opetussuunnitelmassa ei ole aiempaa osaamista vastaavaa opintojaksoa.
- Laskennallisena ohjeena voidaan käyttää 1 op = 27 h. opiskelijan työaika.
- Puolustusvoimien AUK-johtajakoulutuksesta voidaan sisällyttää 3 op ja RUK-johtajakoulutuksesta lisäksi 2 op laajuinen suoritus suoraan puolustusvoimien todistuksella arvosanalla S/H.

Harjoittelujen hyväksiluku

- Harjoittelun osalta hyväksiluvun käytänteissä on koulutusten välisiä eroavuuksia, koska Centrian koulutukset ja niiden harjoittelut ovat luonteeltaan erilaisia.
- Jokainen koulutus vastaa harjoitteluja koskevien hyväksilukukäytänteiden tarkemmasta esittelystä. Opiskelija saa lisätietoa omalta opettajatutorilta, harjoitteluohjaajalta, opinto-ohjaajalta ja koulutusosalpäälliköltä.

Arvosanan määräytyminen:

- Arvosana määräytyy alkuperäisen suorituksen mukaan (1–5, H tai S)
- Jollei osaamista ole arvioitu (1–5, H tai S) toimivaltaisen tahon toimesta (esim. viranomainen, sertifioitu suoritus) merkitään arviointi S (suoritettu). Jos opiskelija haluaa numeroarvioinnin, opiskelijan tulee ilmoittautua opintojaksolle ja sopia arvioinnista opettajan kanssa.

Osaamista osoittavat dokumentit, (opintosuoritukset):

- Opiskelijan tulee esittää hakemuksensa liitteeksi suorittamistaan opinnoista tutkintotodistus, opintosuoritusote tai muu virallinen asiakirja (suomeksi ja englanniksi), josta käy ilmi ainakin oppilaitos, suorituksen tai asiakirjan myöntämisen päivämäärä, opintojakson nimi, laajuus sekä arvosana. Lisäksi liitteenä tulee olla kuvaus opintojakson sisällöstä.
- Opiskelijan tulee esittää alkuperäiset asiakirjat suorituksistaan suomenkielisissä koulutuksissa suomen ja englannin kielellä. Voit pyytää todistukset aiemmasta oppilaitoksesta tai käännettää virallisesta kielenkääntäjällä (opiskelija maksaa käännöksen itse).

Käsittelyaika

- Hakemukset käsitellään ilman aiheetonta viivästystä.
- Hakemuksen käsittelyaika on enimmillään 1 kk.

3. Hyväksiluvun käynnistäminen ja sen eteneminen

Opiskelijan tulee perehtyä huolellisesti hyväksilukua koskeviin ohjeisiin

- Ohjeiden lisäksi opiskelijan tulee perehtyä opintojensa opintojaksokuvauksiin ja tavoitteisiin. Opiskelijoita opastetaan tutkinnon rakenteeseen ja hyväksiluvun menettelytapoihin opintojen alussa.
- Opiskelijan tulee verrata aiempaa osaamistaan suoritettavan tutkinnon osaamisvaatimukseen ja arvioida onko hyväksiluvulle edellytyksiä, kun perusteena on osaamisen ja osaamistavoitteiden vastaavuus.
- Opiskelijan tulee varmistua, että hänellä on osaamista todentava dokumentti (esim. tutkintotodistus, työtodistus tms.)
- **HUOM:** Ensimmäisen vuoden opiskelijat käyvät opettajatutorinsa kanssa HOPS-keskustelun kaksi kertaa vuodessa ja jatkavat opiskelijat kerran vuodessa. HOPS-keskustelu on opiskelijalle oiva tilaisuus keskustella aikaisempien opintojen hyväksiluvusta opettajatutorin kanssa. HOPS-keskustelussa tulee varmistua, että opiskelija tietää yksityiskohtaisesti, mitä opintoja hänelle jää suoritettavaksi mahdollisen korvaamisen tai sisällyttämisen jälkeen.

Opiskelija tekee Pepissä hyväksilukua koskevan hakemuksen (e-ahot)

- Hakemus tulee täyttää huolellisesti ohjeen mukaan.
- Hakemukseen tulee liittää sähköiset dokumentit hankkimastaan osaamisesta (esim. linkki opintopolkuun, työtodistus).
- Hakemukseen tulee liittää aiemmin hankitun osaamisen kuvaus eli opintojaksokuvaus ja tavoitteet (linkki opinto-oppaaseen tai tarjota opintojaksokuvaus koottuna dokumenttina) tai kuvaus muun osaamisen sisällöstä.
- Opiskelijan tulee myös verrata kuvausta sanallisesti hyväksiluettavaksi haettavana Centrian opintojakson osaamistavoitteisiin.
- Hakemuksessaan **opiskelijan tulee määrittää, hakeeko hän korvaavuutta vai sisällytystä.** Opiskelijan tulee olla tietoinen näiden erosta.
- Hakemuksessaan opiskelijan tulee esittää minkä yksittäisen tai useamman aiemmin suoritettun opintojakson tai opintojaksojen taikka muutoin hankitun kokemuksen hän katsoo vastaavan yhtä tai useampaa opiskelijan opetussuunnitelmassa olevaa opintojaksoa (korvaaminen tai sisällyttäminen)

Hakemuksen käsittelijä tarkastaa hakemuksen

- Käsittelijä tarkastaa opiskelijan toimittaman hakemuksen ja hakemuksen liitteeksi esitetyt dokumentit (suomi ja englanti).
- Mikäli opiskelijan hakemus on puutteellinen, käsittelijä pyytää opiskelijaa täydentämään hakemustaan yksilöimällä, millä tavoin hakemusta tulee täydentää.
- Mitä huolellisemmin opiskelija täyttää hakemuksen, sitä sujuvammin hän saa päätöksen.

Päätöksentekijä vertaa osaamisen vastaavuutta

- Päätöksentekijä tarkistaa opiskelijan toimittamien suoritusten sisältövaatimukset ja niiden vastaavuuden suhteessa suoritettaviin opintoihin.
- Mikäli aiemmin suoritettu osaaminen vastaa opintojen osaamistavoitteita, opiskelijan hakemus hyväksytään
- Mikäli opiskelija on jo suorittanut opintojakson / osaaminen ei vastaa osaamistavoitteita, hakemus hylätään

- Jos opiskelijan hakemus on ”väärentyyppinen” eli opiskelija hakee korvaavuutta sisällytyksen sijaan, tai päinvastoin, hakemus tulee palauttaa opiskelijalle korjattavaksi. Ensisijainen hyväksiluvun muoto on korvaaminen.
- Päätöksentekijä tekee asiassa päätöksen ja opiskelijapalvelut tallentavat hyväksiluvun opiskelijarekisteriin.

Opiskelija saa päätöksen sähköpostiinsa – opiskelijalla oikeus vaatia oikaisua päätökseen

- Opiskelija saa hakemuksestaan päätöksen sähköpostiin.
- Mikäli opiskelija on tyytymätön hyväksilukua koskevaan päätökseen, hän voi pyytää suullisesti tai kirjallisesti oikaisua päätökseen. Oikaisupyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätöksen mukana on toimintaohjeet oikaisupyyntöä varten.

4. Osittainen osaamisen hyväksilukeminen

Edellä mainitut ohjeet koskevat tapauksia, joissa aikaisempi osaaminen korvaa Centrian opintojakson kokonaisuudessaan tai aikaisempi osaaminen voidaan sisällyttää osaksi Centrian tutkintoa. On myös mahdollista, että aikaisempi osaaminen vastaa Centrian osaamistavoitteita osittain mutta ei kokonaan. Tällöin tulee mahdolliseksi aikaisemman osaamisen osittainen hyväksilukeminen. Osittainen hyväksilukeminen tulee kyseeseen, jos;

Opiskelijalla on sellaista osaamista, joka

- vastaa vain osittain suoritettavan opetussuunnitelman / opintojakson sisältöä tai laajuutta.
- osaamista ei ole todennettu / arvioitu (esim. työkokemus, harrastus, luottamustoimi)
- opintojakso ei ole korkeakouluopinto (esim. ammatilliset tutkinnot)

Toimintamalli yllä mainituissa tilanteissa:

- Opiskelija ilmoittautuu opintojaksolle ja osallistuu opintojakson ensimmäiselle opetuskerhalle
 - Opiskelija esittää opettajalle, mitä osaamista hänellä on aiemmin ko. opintojaksoon liittyen tehtynä (opintojakson kuvaus ja arviointi).
 - Opettaja osoittaa, mihin osaan opiskelija osallistuu / tekee tehtävän / tentin, täydentäen / osoittaen osaamisen vastaamaan opetussuunnitelman / opintojakson tavoitteita
 - Opettaja arvioi osaamisen, ottaa huomioon mahdollisen jo aiemmin arvioidun osuuden.
- ⇒ Osittaisen hyväksiluvun ja täydentävän suorituksen lopputuloksena opettaja arvioi opiskelijan osaamisen ja antaa opiskelijalle opintopisteet ja arvioinnin.

5. Muita hyväksilukuun liittyviä linjauksia

- Puolustusvoimien AUK-johtajakoulutuksesta voidaan sisällyttää 3 op ja RUK-johtajakoulutuksesta lisäksi 2 op laajuinen suoritus suoraan puolustusvoimien todistuksella arvosanalla S/H.

- Voimassa olevien korttikoulutusten (esim. Työturvallisuuskortti, Sähkötyöturvallisuuskortti, Ensiapu) osalta osaamista ei voida suoraan hyväksilukea. Koulutukset, jotka ovat Centrian koulutusten opetussuunnitelmien mukaisia suorituksia, osaaminen voidaan huomioida osittain opintojakson hyväksiluvussa. Ilmoittaudu opintojaksolle ja keskustele opettajan kanssa, miten osaamisesi otetaan huomioon opintojaksolla. Ks. kohta osittainen AHOT.
- Muita korttikoulutuksia, kuten esimerkiksi hygieniapassi ja anniskelupassi eivät ole Centrian koulutusten opetussuunnitelmien mukaisia suorituksia, joten niitä ei voida hyväksilukea Centrian opintoihin.